

Міністерство освіти і науки України
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова
Навчально-науковий педагогічний інститут імені
В. О. Сухомлинського

ПЕДАГОГІЧНА СПАДЩИНА ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО В КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ: МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ВИМІР

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної
конференції з міжнародною участю
16-17 жовтня 2025 року

м. Миколаїв

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

**ПЕДАГОГІЧНА СПАДЩИНА ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО
В КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ:
МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ВИМІР**

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю
16-17 жовтня 2025 року

(електронне наукове видання)

Миколаїв 2025

Редактор: **Віктор Мозговий** – доктор педагогічних наук, професор, в. о. заступника директора з навчально-наукової роботи Навчально-наукового педагогічного інституту імені В. О. Сухомлинського Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова

Відповідальна

за випуск: **Ірина Корнієнко** – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Навчально-наукового педагогічного інституту імені В. О. Сухомлинського Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова

Рецензенти:

Олександр Лавріненко – доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник відділу теорії і практики педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України

Віталій Лелека – доктор педагогічних наук, доцент, в. о. завідувача кафедри фізичної культури та спорту Навчально-наукового педагогічного інституту імені В. О. Сухомлинського Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова

Електронне наукове видання

П24 Педагогічна спадщина Василя Сухомлинського в контексті професійної освіти: міждисциплінарний вимір: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Миколаїв, 16-17 жовтня 2025 р.: електрон. наук. видання. НУК імені адмірала Макарова, ПНПУ імені В. О. Сухомлинського; за ред. В. Л. Мозгового; відп. за вип. І. А. Корнієнко. Миколаїв: НУК імені адмірала Макарова, 2025. 386с.

Збірник містить тези учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Педагогічна спадщина Василя Сухомлинського в контексті професійної освіти: міждисциплінарний вимір» із широкого кола проблем педагогічної освіти та підготовки майбутніх учителів до професійної діяльності. Основну тематику доповідей зорієнтовано на питаннях використання та трансформації педагогічної спадщини В. О. Сухомлинського в межах сучасного освітнього процесу, розвитку та формування в майбутніх учителів педагогічних знань і відповідних професійних компетентностей, що в перспективі сприятимуть забезпеченню успішної реалізації ідей розбудови професійної освіти в Україні.

ЗМІСТ

Секція № 1 ІДЕЙНО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ПЕДАГОГІКИ ДОБРОТВОРЧОСТІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО У ВИМІРАХ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ.....	10
<i>Біда О. А., Кучай Т. П., Чичук А. П.</i>	
Педагогічна майстерність – інтегративна характеристика високої професійно-педагогічної підготовленості вчителя.....	10
<i>Бондаренко Г. А.</i>	
Ключові аспекти педагогічної системи «Школа радості» В. О. Сухомлинського.....	15
<i>Вдовенко В. В.</i>	
Проблема особистості вчителя у педагогічній спадщині Василя Сухомлинського.....	18
<i>Гладишев В. В.</i>	
Матеріальні й моральні засади професійної діяльності вчителя (концепція Гуго Мюнстерберга).....	23
<i>Корнієнко І. А.</i>	
До проблематики сучасної педагогічної освіти.....	29
<i>Кремін Т. Д.</i>	
Сила і значення рідного слова в освітньому процесі під час російсько-української війни (за поглядами В. Сухомлинського).....	31
<i>Мардарова І. К., Листопад Н. Л.</i>	
Педагогіка серця і добра Василя Сухомлинського: інструментарій для формування моральних цінностей у майбутніх педагогів.....	36
<i>Мельничук І. О.</i>	
Формування мотивації учнів у процесі вивчення фізичної культури.....	42
<i>Мозговий В. Л.</i>	
Семантика концепту «щастя» в сучасній українській школі.....	44
<i>Листопад О. А., Гуданич Н. М.</i>	
Філософія доброторчості в цифрову добу: педагогіка добра і синергія гуманістичних цінностей у вихованні молоді.....	47
<i>Ситченко А. Л.</i>	
Розумове виховання учнів із погляду В. О. Сухомлинського.....	52
<i>Трифонов О. С.</i>	
“Моральна школа справжньої любові до людини” в розумінні Василя Сухомлинського.....	55
<i>Стрілець О. В., Генесірян М. В.</i>	
Концептуальні засади трудового виховання молодого покоління в педагогічній спадщині В. Сухомлинського.....	59
<i>Хаєцький О. П.</i>	
Миколаївські адресати В. О. Сухомлинського: уроки людяності.....	64
<i>Чернова М. В.</i>	
Тематичне навчання в процесі мовної освіти молодших школярів.....	67

Секція № 2 ГУМАНІСТИЧНА ПАРАДИГМА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ.....	71
<i>Баранюк І. Г.</i>	
Василь Сухомлинський про виховний потенціал письмового твору.....	71
<i>Бондар К. П., Якименко С. І.</i>	
Дитиноцентризм як основа гуманістичної парадигми початкової освіти.....	75
<i>Зарєчна І. І., Якименко С. І.</i>	
Формування медіаграмотності здобувачів початкової освіти крізь призму педагогічної спадщини В. Сухомлинського.....	81
<i>Курчатова А. В.</i>	
Гуманістичний підхід у формуванні особистості дитини в дошкільній освіті.....	84
<i>Мартін А. М.</i>	
Реалізація педагогічної спадщини В. О. Сухомлинського в системі дошкільної освіти.....	87
<i>Найдьонова І. О., Супрун М. О.</i>	
Міждисциплінарний підхід до розвитку соціально-комунікативних навичок дітей з РАС у лікувально-освітньому просторі.....	90
<i>Прибора Т. О.</i>	
Педагогічна концепція В. Сухомлинського у контексті розвитку дитини в «школі радості».....	96
<i>Степанова Т. М.</i>	
Роль функціональних особливостей художніх текстів у розвитку особистості дошкільника.....	100
<i>Стрельченко-Гур'єва У. В.</i>	
Музичне мистецтво як чинник формування особистості в дошкільній освіті в контексті гуманістичної парадигми.....	104
<i>Tavdgiridze L., Basiladze I., Bolkvadze M.</i>	
The humanistic approach in preschool education.....	108
<i>Turmanidze L., Sherozia N.</i>	
Humanistic education in the 21st century: how to address contemporary challenges through a child-centered approach.....	110
<i>Тарасенко М. М.</i>	
Культурна компетентність дітей дошкільного віку через народно-педагогічну спадщину В. О. Сухомлинського.....	112
<i>Тесленко С. О.</i>	
Казки Василя Сухомлинського як засіб формування еколого-природничої компетентності дитини старшого шкільного віку.....	115
<i>Тимченко А. А.</i>	
Формування громадянськості у майбутніх учителів початкових класів за спадщиною В. О. Сухомлинського.....	119

Тимченко А. А., Горбатюк І. С.

Розвиток логічного мислення учнів початкової школи – важливе завдання шкільного курсу математики.....	126
--	------------

Філімонова Т. В.

Формування цілісного сприйняття навколишнього світу у молодших школярів на уроках «Я досліджую світ».....	132
--	------------

Філімонова Т. В., Семешко О.О.

Громадянська освіта - ключова компетентність молодших школярів у Новій українській школі.....	137
--	------------

Цуканова Н. М.

Інноваційні підходи до професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи: спадщина В. О. Сухомлинського.....	141
--	------------

Секція № 3 СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГА.....	145
--	------------

Андросова Н. М.

Виклики ринку праці до підготовки професіонала з початкової освіти.....	145
--	------------

Білявська Т. М.

Проблемне навчання в процесі мовної підготовки майбутніх учителів початкової школи.....	148
--	------------

Большуткин В. О., Степанова Т. М.

Ігрове іншомовне навчання засобами штучного інтелекту як каталізатор творчого розвитку.....	153
--	------------

Бреславська Г. Б., Якименко С. І.

Теоретико-методичні засади національно-патріотичного виховання студентської молоді у ЗВО крізь призму педагогічних ідей В. О. Сухомлинського.....	157
--	------------

Жданов В. В.

Становлення та розвиток історичної освіти на Миколаївщині в другій половині 1970-х – першій половині 1980-х років.....	162
---	------------

Заскалета С. Г., Буглай Н. М.

Особливості організації змішаного навчання у процесі підготовки майбутніх педагогів у закладах вищої освіти.....	167
---	------------

Захарченко О. А.

GPT Onlinescorrector як цифровий інструмент коригування майбутніми вчителями словесниками деяких типів лексичних помилок.....	173
--	------------

Ізбаши Л. М.

Спадщина В. О. Сухомлинського як джерело професійного розвитку сучасного вчителя фізичної культури.....	177
--	------------

Криницька О. О., Михальченко Н. В.

Психологічна підтримка осіб, які пережили травматичні події: комплексний аналіз методів, ефективності та факторів впливу.....	181
--	------------

<i>Кузнєцов Є. С.</i>	
Інноваційні інструменти цифрового розвитку майбутніх викладачів гуманістично орієнтованої профосвіти.....	186
<i>Лелека В. М.</i>	
Фізичне виховання як інструмент розвитку soft skills у студентів професійної освіти.....	196
<i>Лисенчук Г. А.</i>	
Штучний інтелект в освіті.....	199
<i>Михальченко І. В.</i>	
Професійна підготовка здобувачів закладу фахової передвищої освіти шляхом інтеграції цифрових технологій.....	202
<i>Михальченко Н. В.</i>	
Ментальність як важливий чинник підготовки майбутніх учителів початкових класів до розвитку рефлексії у молодших школярів.....	206
<i>Молчанова О. М., Михальченко Н. В.</i>	
Роль педагогічної спрямованості вчителя початкових класів у розвитку особистості учня.....	212
<i>Нефьодов Д. В.</i>	
Історія повсякденності як складова сучасної історичної освіти.....	216
<i>Пастушок О. Є., Михальченко Н. В.</i>	
Стресостійкість керівника закладу освіти в умовах сучасних викликів.....	222
<i>Радіонов Д. С.</i>	
Інноваційні технології в навчальному процесі на уроці математики.....	226
<i>Тищенко Р. К., Єфременко А. М.</i>	
Електронний моніторинг як чинник професійного зростання педагогів з фізичного виховання.....	230
<i>Фучило Д. С., Коренєва Ю. П.</i>	
Ознаки психологічного синдрому FOMO в осіб юнацького віку в умовах війни.....	234
<i>Цвях О. О.</i>	
Використання інноваційних технологій для проведення практичних занять з анатомії та фізіології для студентів.....	237
<i>Чухліб А. В., Михальченко Н. В.</i>	
Соціально-психологічні передумови аутоагресивної поведінки молоді.....	242
 Секція № 4 ЕСТЕТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МИСТЕЦТВА У	
СТВОРЕННІ МУЛЬТИКУЛЬТУРНОГО ОСВІТНЬОГО	
ПРОСТОРУ.....	245

<i>Аристова Л. С.</i>	
Гуманістична педагогіка В. Сухомлинського як основа сучасних підходів до викладання музичного мистецтва.....	245
<i>Бедакова С. В.</i>	
Сучасні освітні трансформації у професійному формуванні вчителя музичного мистецтва.....	249
<i>Котелянець Н. В.</i>	
Інтеграція мистецтва та естетики для формування толерантності та культурного розмаїття в школі.....	253
<i>Кулікова С. В.</i>	
Музичне мистецтво в сучасному освітньому просторі: формування мультикультурної ідентичності.....	257
<i>Мартинюк А. К., Мартинюк Т. В.</i>	
Освітньо-виховний потенціал творчої діяльності Заслуженого академічного Закарпатського народного хору.....	261
<i>Радул О. С., Ткаченко О. М.</i>	
В. О. Сухомлинський про значення музичного мистецтва в естетичному вихованні.....	266
<i>Ревенко Н. В.</i>	
Педагогічна спадщина композиторів-романтиків в курсі вивчення дисципліни «Інструментально виконавство з методикою викладання».....	269
<i>Стріхар О. І.</i>	
Вивчення дисципліни «Сольний спів» для створення мультикультурного освітнього простору.....	273
<i>Щербак І. В.</i>	
Системний підхід до інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.....	277
<i>Ярошевська Л. В.</i>	
Музичне мистецтво як засіб формування національної свідомості та культурної толерантності студентської молоді.....	283

Секція № 5. ФОРМУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ..... 289

<i>Афанасьєва Г. Д., Шапочка К. А.</i>	
Соціальне середовище як чинник мовленнєвого розвитку дітей молодшого шкільного віку із ЗПР.....	289
<i>Бажмін В. Б.</i>	
Практико-орієнтоване середовище в процесі навчання педагогів у сфері спеціальної та інклюзивної освіти.....	291
<i>Бескровна Н. І., Стельмах Н. В.</i>	
Формування мовленнєвої культури учнів з інтелектуальними порушеннями в контексті педагогічних ідей В. О. Сухомлинського.....	296

<i>Безсонова О. С., Кисличенко В. А.</i>	
Формування інтонаційної виразності мовлення молодших школярів із сенсорними порушеннями засобами музично-ритмічних вправ.....	302
<i>Білюк О. Г., Ісмагулова-Онуфрійчук Н. Р.</i>	
Особливості корекції мовлення у дітей старшого дошкільного віку в процесі активізації міжпівкульної взаємодії.....	308
<i>Вишневська О. А., Бажмін В. Б.</i>	
Вербалізація сенсорного досвіду як чинник соціальної адаптації дітей РАС.....	313
<i>Головачова С. О., Кисличенко В. А.</i>	
Психолого-педагогічні умови профілактики труднощів читання у дітей із тяжкими порушеннями мовлення.....	318
<i>Дегтярьова Л. І., Бажмін В. Б.</i>	
Сучасні технології застосування інформаційно-комунікативних технологій у логокорекції дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами.....	323
<i>Доцевич Т. І.</i>	
Розвиток сприйняття у дітей дошкільного віку з дитячим церебральним паралічем в 13 контексті психокорекційної роботи.....	327
<i>Коба Ю. А., Кисличенко В. А.</i>	
Перспективи застосування арт-терапевтичних методів у логопедичній практиці з дітьми із ЗПР.....	330
<i>Кривороженко А. О.</i>	
Формування навичок роботи з художнім текстом у дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення.....	335
<i>Левіцька В. Г., Стельмах Н. В.</i>	
Розвиток зв'язних мовленнєвих навичок у дітей із загальним недорозвиненим мовленням засобами ігротерапії.....	338
<i>Середа І. В., Семенів Ю. П.</i>	
Формування інклюзивної компетентності педагога через використання ІКТ у навчанні читанню дітей з інтелектуальними порушеннями.....	342
<i>Середа І. В., Потапчук Д. М.</i>	
Розвиток експресивного мовлення у дітей з розладами аутичного спектру: сучасні підходи і методи корекції.....	347
<i>Сирота О. Ю., Шапочка К. А.</i>	
Формування активного словника як чинник підготовки дітей із ЗНМ рівня до навчання у школі.....	352
<i>Супрун М. О., Петренко Ю. О.</i>	
Формування предметної лексики в умовах використання карток ресс у дошкільників з РАС.....	357
<i>Трегуб М. П., Кисличенко В. А.</i>	
Психолого-педагогічні умови профілактики труднощів читання у дітей із тяжкими порушеннями мовлення.....	363
<i>Шапочка К. А., Шапочка В. А.</i>	
Інклюзивна компетентність як ключова складова професійної підготовки педагога Нової української школи.....	369

Шапочка К. А., Боровець О. М.

Корекційно-розвивальна складова засобів народної педагогіки..... 374

Юрчик К. О., Білюк О. Г.

**Використання ігрових технологій для розвитку часово-просторових уявлень
у дітей старшого дошкільного віку із затримкою психічного розвитку..... 378**

[2]. AI Dungeon [Електронний ресурс] / AIDungeon. Режим доступу: <https://aidungeon.com/> (дата звернення: 28.09.2025).

[3]. Мовні та методичні ігри в освіті [Електронний ресурс] / Osvita.ua. – Режим доступу: <https://osvita.ua/school/method/80683/> (дата звернення: 28.09.2025).

[4]. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям. Вибрані твори: у 5-ти т. Т.3. К.: Рад. школа, 1977. 670 с.

УДК 37.034:37.091.212(477)(075.8)

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ НАЦІОНАЛЬНО-
ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ У ЗВО
КРІЗЬ ПРИЗМУ ПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЙ
В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Бреславська Г. Б.,

кандидат педагогічних наук,

старший викладач кафедри початкової освіти

Навчально-наукового інституту імені В. О. Сухомлинського

Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова,

м. Миколаїв, Україна

breslavskaya ab@gmail.com

Якименко С. І.,

доктор педагогічних наук, професор,

завідувач кафедри початкової освіти

Навчально-наукового інституту імені В. О. Сухомлинського

Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова,

м. Миколаїв, Україна

yakymenkosi@ukr.net

У тезах розглянуто теоретико-методичні засади національно-патріотичного виховання студентської молоді у закладах вищої освіти, акцентуючи увагу на педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського. Показано актуальність проблеми формування національної свідомості у сучасних умовах розвитку української державності та суспільних трансформацій. Проаналізовано наукові підходи до вивчення проблеми патріотичного

виховання, визначено методичні орієнтири, які можуть бути використані у позааудиторній діяльності ЗВО. Зроблено висновок про необхідність інтеграції ідей Сухомлинського в сучасний освітньо-виховний процес для формування громадянської позиції та патріотичної свідомості студентів.

Ключові слова: національно-патріотичне виховання, студентська молодь, заклади вищої освіти, позааудиторна діяльність, національна свідомість.

Вступна частина. Сучасний етап розвитку українського суспільства характеризується глибинними соціально-політичними змінами, зумовленими процесами державотворення, європейської інтеграції та військовими викликами. У цьому контексті питання формування національної свідомості та патріотичних цінностей набувають особливої ваги. Заклади вищої освіти відіграють провідну роль у вихованні молодого покоління, здатного не лише здобувати фахові компетентності, а й виступати активними громадянами, відданими національним ідеалам. Одним із важливих завдань вищої школи є організація позааудиторної діяльності, спрямованої на патріотичне виховання студентів. В умовах пошуку ефективних методів і форм роботи особливої значущості набуває педагогічна спадщина В. О. Сухомлинського, у якій патріотизм розглядається як інтегративна якість особистості.

У «Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді (2015) наголошується на тому, що: «В сучасних важких і болісних ситуаціях викликів та загроз і водночас великих перспектив розвитку, кардинальних змін у політиці, економіці, соціальній сфері пріоритетним завданням суспільного поступу, поряд з забезпеченням своєї суверенності й територіальної цілісності, пошуками шляхів для інтегрування в європейське співтовариство, є визначення нової стратегії виховання як багатокomпонентної та багатовекторної системи, яка великою мірою формує майбутній розвиток Української держави» [4].

У зв'язку з цим виникає потреба пошуку нових підходів і шляхів до виховання патріотичних почуттів як базової якості особистості, вивчення досвіду та ідей відомих вітчизняних педагогів з виховання патріотизму.

Проблему національно-патріотичного виховання в українській педагогіці досліджували І. Бех, О. Вишневський, Н.Гупан, В. Кузь, О. Сухомлинська, Л. Хоружа та ін. У їхніх працях розглядаються теоретичні основи формування національної ідентичності, виховання громадянськості та патріотизму. Особливу увагу приділено методичним підходам до організації виховного процесу у школі й ЗВО.

Окремим аспектам педагогічної системи Василя Олександровича Сухоминського присвячені наукові праці М. Библюка, Т. Будняк, М. Левківського, Л. Петрук, Л. Сіднева, О. Соколовської, З. Шевців.

У сучасному науковому дискурсі проблематика патріотичного виховання знайшла відображення у працях Т. Врублевської, Л. Костенко, В. Кременя, В. Матещука, В. Постоного, В. Раєвської, О. Сухомлинської, К. Чорної та інших дослідників.

Різні аспекти та складові цього процесу висвітлено у наукових розвідках Т. Гавлітіної, Г. Гуменюк, В. Гонського, М. Качур, В. Каюкова, О. Коркішко, В. Кіндрата, В. Коваль, І. Мартинюка.

Мета роботи. Мета полягає у визначенні теоретико-методичних засад національно-патріотичного виховання студентської молоді у позааудиторній діяльності ЗВО крізь призму педагогічних ідей В. О. Сухомлинського. Проаналізувати наукові підходи до проблеми патріотичного виховання студентів; розкрити сутність ідей В. О. Сухомлинського щодо формування патріотичної свідомості; визначити методичні орієнтири застосування педагогічної спадщини в сучасному виховному процесі ЗВО; обґрунтувати перспективи використання позааудиторної діяльності як чинника національно-патріотичного виховання.

Основна частина. Педагогічна спадщина В. О. Сухомлинського займає особливе місце у розвитку національної освіти. У його працях («Серце віддаю

дітям», «Народження громадянина», «Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості») розкрито ідею єдності навчання і виховання, ролі духовності, любові до Батьківщини, формування морально-патріотичних переконань. Водночас аналіз літератури засвідчує, що питання практичного застосування ідей Сухомлинського у позааудиторній діяльності сучасних ЗВО залишаються недостатньо висвітленими, що і визначає новизну дослідження.

Національно-патріотичне виховання у закладах вищої освіти має ґрунтуватися на системному підході, що інтегрує навчальну та позааудиторну діяльність. Саме позааудиторна робота надає можливість більш гнучкого та творчого впливу на формування громадянських цінностей студентів. До її форм можна віднести: студентські клуби, волонтерські ініціативи, наукові товариства, культурно-мистецькі заходи, проєкти, спрямовані на вивчення та популяризацію історії й культури України.

В. О. Сухомлинський наголошував, що справжній патріотизм ґрунтується на любові до рідної землі, усвідомленні духовної єдності з народом, відповідальності за майбутнє держави. Його ідеї підкреслюють необхідність індивідуального підходу до виховання, гармонійного поєднання моральних, інтелектуальних і трудових компонентів. У практиці сучасного ЗВО це може реалізовуватися через:

- інтеграцію волонтерських і соціальних проєктів у студентське життя;
- організацію тематичних заходів, присвячених видатним постатям української історії та культури;
- розвиток студентського самоврядування як школи демократії та громадянської відповідальності;
- проведення дискусій, круглих столів і тренінгів з проблем громадянськості й патріотизму.

Таким чином, ідеї Сухомлинського можуть виступати методологічним підґрунтям сучасних виховних програм ЗВО, орієнтуючи педагогів на

розвиток у студентів активної громадянської позиції, духовності та національної самосвідомості.

Висновки. Національно-патріотичне виховання студентської молоді є одним із пріоритетних завдань сучасної системи вищої освіти України.

1. Педагогічна спадщина В. О. Сухомлинського пропонує цінні орієнтири для формування національної свідомості, акцентуючи увагу на духовно-моральних засадах патріотизму.

2. Позааудиторна діяльність ЗВО має значний потенціал для впровадження ідей Сухомлинського, оскільки створює простір для творчої самореалізації, громадянської активності та культурного розвитку студентів.

3. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на розробку конкретних програм і методичних рекомендацій щодо інтеграції ідей Сухомлинського у виховний процес вищої школи.

Література

[1]. Богуш А.М. Патріотичне виховання починається з доброти. Педагогіка добра у спадщині Василя Сухомлинського. *Дошкільне виховання*, 2014. № 11. С. 4–7.

[2]. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 р. № 641. URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/47154/ (дата доступу 10.09.2025 р.)

[3]. Сухомлинський В.О. Вибрані твори. Т. 1. Київ: Вид-во «Радянська школа», 1976. 654 с.

[4]. Сухомлинський В.О. Гаряча квітка. Оповідання і казки. Київ: Веселка, 1978. 102 с.

[5]. Сухомлинський В.О. Як виховати справжню людину. Т. 2. Київ: Вид-во «Радянська школа», 1976. 419 с.

[6]. Сухомлинська О.В. Виховання як соціальний процес: особливості сучасних трансформаційних змін. *Шлях освіти*. 2004. № 2. С. 2–5.

Наукове видання

**ПЕДАГОГІЧНА СПАДЩИНА ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО
В КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ:
МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ВИМІР**

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю
16-17 жовтня 2025 року

(електронне наукове видання)

*Навчально-науковий педагогічний інститут імені В. О. Сухомлинського
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова*

*Редактор:
Віктор Мозговий
Відповідальна за випуск:
Ірина Корнієнко*